

somhelst særlig Raadighed — maa gaae sammen med alt det øvrige private Fæstegods, hvad enten man søger at fremme dets Afløsning ved at indrømme visse Forrettigheder eller visse Begunstigelser for dem, der frivilligt sælge det, eller man tilfobst maa see sig nødsaget til at gribe til ved Lovsvang at faae Forholdet ordnet, og dette gjælder ikke blot, saaledes som den ærede Forslagsstiller synes at have følt, med Hensyn til Vilkaarene. Det er aabenbart, at medens Staten med fuld Bevidsthed har givet og bortskjenket til Fæsterne, saaledes som det er Tilfældet med Domainerne og Sorø Akademie Gods og i alt Fald tilnærmelsesviis ogsaa med det, der tilhører offentlige Stiftelser og Beneficiarier, maa man med Hensyn til det foreliggende Spørgsmaal vende tilbage til Grundsætningerne i den Lov, der flere Gange er bleven vedtagen her i Thinget, men ikke er bleven til Lov, og dette gjælder som sagt ikke blot med Hensyn til den hele Opfattelse af det fulde Bederlag, som skal gives ifølge Grundlovens § 87, der jo naturligviis er til for Godseiere som for andre Statsborgere, men det gjælder ogsaa med Hensyn til Tilfølgelsen, thi naar den ærede Forslagsstiller siger, at man skal blive ved paa den Maade, man har begyndt, at naar man ikke kan opnaae det Hele ved eet stort Slag, da skal man søge at faae det portionsviis, saa kan det umuligen være Meningen, at man skal tage enkelte Godscomplexer, enkelte Familiegodsstykker frem og lade dem overgaae til Selveiendom; dette Gods maa følge Vilkaar med alt det øvrige; skal der i saa Henseende gjøres nogen Forskjel, da er det kun i Kraft af Forsfatningens § 98, at man ialtsald kunde oplaste det Spørgsmaal, om der ikke i selve Retsforholdet med Hensyn til det Bøndergods, der hører til Fideicommisser eller Lehn, ligger en væsentlig Grund til paa en eller anden Maade at fremskynde dets Overgang til Selveiendom, men det kan ingenlunde udledes af et Forhold, der er ældgammelt, der stiller Bonden i et gunstigere Forhold, end han ellers er stillet i, og som i sin praktiske Virkelighed har baaret

saadanne Frugter som dem, jeg her med Tal har nævnt for det høie Thing.

Som en Følge af dette skal jeg ikke indlade mig paa Bemærkninger angaaende Lovens Detail; dog skal jeg leilighedsviis gjøre opmærksom paa, at medens der i Loven om Afløsning af Stiftellers Gods var fastsat, at det ex officio skulde taxeres, og at Fæsteren derpaa efter en vis kort forestrevent Frist skulde erklære, om han vilde modtage det paa de saaledes tilbudte Vilkaar eller ikke, er det her derimod, saavidt jeg har forstaaet Lovudkastet, holdt ham aabent at kunne gjøre en saadan Forbring, naar han vil. Jeg bemærker, at det er efter en heel anden Tankegang og i et heelt andet Forhold, at dette Spørgsmaal med Hensyn til Samsø maa komme frem; det maa dele Vilkaar med alt andet privat Gods, i alt Fald med alt det private Gods, der staaer under fideicommissariske Baand. Jeg har vel antydet, at der maaskee er en Overgang mulig, inden man tager det hele Spørgsmaal for, men ad denne Vej gaaer det ikke, og jeg maa derfor paa det Bestemteste fraraade Thinget at gaae ind paa dette Lovforslag — det vil ikke blive til Lov med mit Navn.

J. N. Hansen: Jeg skal begynde med at sige, at, naar den ærede Minister anfører, at man ved ifjor at vedtage Loven om en Reform i Fæstevæsenet fra alle Sider erkjendte, at man maatte blive staaende derved, saa er dette ikke rigtigt; thi i det Udvalg, der behandlede denne Sag, var der flere end eet Medlem, som i Betænkningen udtalte, at man ikke, ved at denne Lov kom ud, i mindste Maade opgav den Bestræbelse, man hidtil havde udviklet for at faae dette Forhold endelig afløst, og at man derfor ikke paa nogen Maade kunde finde sig tilstrækkelig beroliget ved denne Lov. Dette er udtrykkelig udtalt i Betænkningen og gjentaget her i Salen af flere Medlemmer, og det er derfor fuldstændig urigtigt, naar det hedder, at det skulde være almindelig anerkjendt, at det Mødsatte var Tilfældet.